

KONGRES POVERIL VLADI DIKTATORSKO MOĆ

VZLIC IZJEMNIM ZAKONOM SE KRIZA ŠE NIČ NE ZMANJŠUJE

Norman Thomas svari.—Nejasnost v vladnih namerah za inflacijo.—Vprašanje plač, zaposlitve in cen

Kongres je v prejšnjih dveh mesecih sprejel število drastičnih naredb za odpravo krize in poveril predsedniku Rooseveltu diktatorsko moč, kakršne še ni imel noben ameriški predsednik v mirnem času. Norman Thomas izjavlja, da je kongres storil s tem veliko napako, kajti nobenemu posamezniku se ne bi smelo dati tako absolutnega mandata v odločevanju o gospodarski usodi ameriškega ljudstva. Dne 28. aprila je bila sprejeta na kongresu tudi postava, ki dovoljuje inflacijo brez vnaprejšnjega reguliranja. Ta moč je izročena predsedniku, kateri sme znižati tudi vrednost ameriškega dolarja v zlatu do polovice. Ameriški kapitalizem je s svojim blaznim spekuliranjem in ogromnimi tatvinami povzročil ekonomski polom, v kakršnem je inflacija neizogibna zato, ker sta obe kapitalistični stranki nasprotni davku na kapital. Da-li bo šla inflacija v tej deželi do skrajnosti, kakor je šla npr. po vojni v Nemčiji, Rusiji in Avstriji, je zdaj še vprašanje. Vladni krogi obljubujejo, da bo "kontrolirana", ampak prav tako so obljubovali v Nemčiji in drugih deželah. Milijone brezposelnih in zadolženih delavcev se veseli inflacije, ki pa bo zaanje koristna le, če bo novi denar porabljen za javna dela in ako mu ne bo končno vzeta vsa nakupna moč. V slednjem slučaju bo delavsko ljudstvo še bolj ubožano in takozvani življenjski standard zleze na ničlo.

Naredbe, ki jih je predlagala vlada in jih odobril kongres, imajo namen odpraviti krizo kapitalizma, namesto da bi se vlada oprijela take gospodarske politike, ki bi pomagala delavskemu ljudstvu neglede na reševanje kapitalizma. Imela je najboljšo priliko socializirati banke, pa jih je rajše pustila še v naprej privatnikom in jim vrhu tega pomagala z ogromnimi posojili. Namesto, da se bi poslužila drastičnih metod za zaposlitev delavcev, hoče to doseči z indirektnimi sredstvi. V tem oziru se taktika Rooseveltove administracije od Hooverjeve nič ne razlikuje.

Tudi vladni načrt za skrajšanje delavnika je namera, ki bo v praksi brez posebne vrednosti za delavce. Proti njemu so industrialci, kajpada iz profitarških nagibov, pa tudi predstavniki Ameriške delavske federacije, ker smatrajo, da ne bo pravično uveljavljen in da bo odločujoče nadzorstvo za izvajanje zakona v rokah delodajalcev, ki kontrolirajo tudi politično moč države. Eden konservativnih podpredsednikov A. F. of L. je celo priznal, da ako bo vsa kontrola izročena vladi, ki bi smela določiti poleg dolgotrajne delavnika tudi višino mezde, bo delavstvo moralo "iti v politiko" in si osvojiti vlado, ker od sedanjega ne more pričakovati pravičnosti.

Plače se še vedno znižujejo, medtem ko se življenjske potrebe čine draže.

Taka so dejstva in za delavce prav nič razveseljiva. Mi bi rajše poročali, da se kriza manjša, da je padanje mezde ustavljeno in da grede v mnogih industrijah plače zopet navzgor; vsak delavec želi, da se bi začela armada nezaposlenih vidoma krčiti—toda želje so želje in dejstva ostanejo dejstva. Ako program sedanjega administracije ekonomskega toka kmalu ne obrne k izboljšavanju, je popolen krah sedanjega gospodarskega reda v tej deželi neizogiben.

Rooseveltova administracija ima zdaj pravico tiskati milijarde papirnatega denarja in zvišati kredite, dobila je pravico znižati vrednost dolarja v zlatu za polovico, izročeni ji je mandat za reguliranje cen poljskih pridelkov, pod njenim nadzorstvom in kontrolo je ustanovljena posebna korporacija za odkupovanje dolgov na farme, dalje alična korporacija za odkupovanje dolgov na stanovanjske hiše, ima pravico regulirati carine, povečala si je nadzorstvo nad bankami in ob enem zaprla mnogo bank ne da bi pomagala vlagateljem do prihrankov; ustanovila je armado za pogozdevanje, nakazala je z odobritvijo kongresa nadaljne kredite posameznim državam za podpiranje družin nezaposlenih delavcev, povabila je v Washington zastopnike enajstih držav na posvetovanje o skupnih ekonomskih problemih—ampak kljub vsemu je kriza veliko večja kot je bila lani ob tem času, in brezposelnih je več, kot pa jih je bilo pred tremi meseci.

Konvencija brezposelnih meseca maja v Chicagu

Razne organizacije brezposelnih delavcev bodo imele v Chicagu konvencijo dne 13.—15. maja. Sodelovanje in udeležbo so prijavile iz vseh krajev Zed. držav. V pripravljem odboru je zastopanih nad trideset organizacij. Naceljuje mu Karl Borders.

TOM MOONEY V NEVARNOSTI PRED NOVO OBSODBO

Tom Mooney je sicer dobil novo obravnavo, obstoji pa nevarnost, da ga bo sodnik Louis H. Ward v San Franciscu, pred katerim se vrše zaslišavanja, znova obsodil, četudi je distriktni pravnik Matthew A. Brady izjavil, da Mooneyja ne bo prosekutiral, ker nima proti njemu nikake obremenilne evidence. Sploh je Brady za osvoboditev Mooneyja in pravi, da je bil krivično obsojen. Naloga dokazati nekrivdo Mooneyja pade torej na obrambo, namesto da bi mu togera žitelji dokazali zločin, radi katerega je v ječi od l. 1916. Prvo zaslišavanje se je vršilo 26. aprila. Ker pa je zunaj

ŠE "NAVALI" V BANKE VZLIC REORGANIZACIJI

Talozovani bančni moratorij, ki se je pričel pod upravo bančnih uradnikov zvezne vlade. Ti so v Detroitu sporočili vlagateljem, da lahko dobe na ta in ta dan od svojih vlog 174 milijonov dolarjev. Slika pokazuje, ako z veseljem so se poslužili prilike. Velik odstotek vloženega denarja pa ostane v "zamrznjeni" imovini in bo treba še dolgo čakati, da se "otaja", v kolikor se to sploh zgodi. Okrog pet milijard dolarjev ljudskega denarja je v zaprtih bankah.

TEROR V NEMČIJI SE NADALJUJE.—SOVJETSKI POSLANIK SPREJEL HITLERJEVE POGOJE

Sigrid Schultz poroča iz Berlina v brzojavu z dne 28. aprila čikaški Tribuni, da so fašistične oblasti poslednje dneve aretirale toliko socialistov in komunistov, da so postali jetniški tabori prenatrpani in otvarjajo nove.

Hitlerjeve fašistične čete vpadajo v urade socialističnih listov in jim uničujejo rekorde in stroje. Stotine socialističnih agitatorjev je napadenih in aretiranih vsak teden. Vsi profesorji, ki so bili aktivni v socialistični stranki ali pa ji bili naklonjeni, so odpušteni. Vsi bivši javni uradniki, ki so bili člani socialno demokratične stranke, so na črni listi.

Divjanje proti židom se istotako nadaljuje. Biti žid je v Nemčiji danes samo na sebi zločin. Profesor Herman Jacobsohn, učenjaški vsežak v indogermanskih jezikih, je izvršil samomor. Bil je star 53 let. Fašistična oblast mu je vzela službo profesorja na univerzi vsled njegovega židovskega pokolenja.

Socialistična stranka deluje otvorenjo, kolikor ji je v mejah terorja in obstoječih restrikcij mogoče, v ostalem pa tajno. Komunistično gibanje je zdaj pod pritiskom terorja ubito. Posamezniki ga skušajo obnoviti s tajnim delovanjem. Velik del slabo poučene

ganda. Vlada ima poseben biro, zvan "film", ki odločuje, kaj smejo in kaj ne smejo predvajati v kino teatrih. Za gledišča je poseben biro v področju istega ministrstva, ki pregleda vsako igro preje, predno se jo sme vpriporiti. Socialne drame s socialističnimi tendencami, dalje drame, ki so protimilitaristične in pacifistične in komedije, v katerih se avtorji oziroma igralci norčujejo iz militarističnih junakov, kajzerjevcev in patriotov, so prepovedane.

Velike manifestacije prvega maja v skoro vseh deželah po svetu

Prvi maj je delavstvo praznovalo skoro povsod po svetu v velikem navdušenju. Tudi v deželah z diktaturami so se vršile manifestacije, zunaj, kjer so bile dovoljene, drugod pa v dvoranah.

Adolf Hitler je proglasil 1. maj v Nemčiji za državni praznik, ki ga je porabil za fašistične manifestacije, ni pa s tem ubil prvemu maju mednarodnega značaja, čeprav je to nameraval.

V Zed. državah je demonstriralo na ulicah tisoče delavcev. Kot običajno, je prišlo tu in v več drugih deželah do neljubih spopadov med delavci različnih struj. V vseh slučajih so bili povzročitelji komunisti s svojimi običajnimi vpadni in izzivanji.

V nekaterh krajih je demonstrante razganjala policija.

Podrobnosti o prvomajskih manifestacijah bodo v prihodnji številki.

Komuniste preiskujejo

Najbolj neplodne in nepotrebne so tiste preiskave, ki skušajo dognati, kaj počno komunisti. Kljub temu je tudi illinoiska legislatura sklenila, da bo nekaj državnega denarja porabila za raziskovanje komunističnih aktivnosti, ki ji bi bile lahko znane brez preiskovanja.

IGRANJE NA RAČUN SLOGE DELAVCEV

Medsebojni boji delavskih struj škodujejo edino delavski stvari, ker slabe organizirano moč delavskega razreda. Nesoglasja radi vprašanja taktike, programa itd. so nekaj naravnega; zgodovina delavskega gibanja beleži tudi nemalo fanatičnih bojev v vrstah organiziranega proletarijata. Iz teh napak v preteklosti se bi lahko učili, da jih ne bi ponavljali.

Kadar so delavci zaposleni v borbi med sabo, ne morejo posvečati vse svoje pozornosti skupnemu sovražniku—izkoriščevalcem, in te rešnice se kapitalizem kaj dobro zaveda. Zato se tako rad poslužuje agentov provokatorjev, ki rujejo v unjaj, da jih demoralizirajo, in ki eni pod krinko konservativne opozicije in drugi z masko skrajnega radikalizma na obrazu begajo delavsko maso, da jo drže v razdvojenosti. Res je tudi, da mnogo nesoglasij in razprtij povzročijo tisti voditelji, ki so sicer iskreni, lojalni delavski stvari, toda nepopustljivi v svojem stališču.

Borba, ki traja v delavskih vrstah danes, silovito slabi delavsko odporno silo proti reakciji in fašizmu, ob enem pa smeši delavce. Diference, ki obstoje med socialističnimi in komunističnimi strankami, so velike, vendar pa ne tolikšne, da bi bile nepremostljive. Ker je sporazum potreben in mogoč, se je socialistična internacionala obrnila na moskovsko za pogajanja, ki naj bi privedla v sporazum in nato v enoten boj proti fašizmu. Komunisti pa na spravo še niso pripravljeni, ker je sovraštvo med njimi do socialistov prerazpaljeno. Namesto, da bi se vodstvo kominterne iskreno izreklo za skupnost, je odgovorilo na ponudbo indirektno s svojimi pogoji in ob enem dalo svojim strankam nalogo, da naj delujejo naprej v "razkrinkavanju" socialistov pod geslom "enotne fronte". Stališče komunističnih voditeljev je še vedno, kakor od početka, da se jim morajo vse stranke brezpogojno podvreči.

Dokler obdrže komunistični voditelji tako stališče, je solidarost delavskega razreda neizvedljiva. Oni to dobro vedo, zato zahtevajo od svojih strank, da razbijejo vse druge delavske skupine, če jih ne morejo osvojiti. To pojasni, čemu vodijo tako silovit, nepošten boj proti socialistom. Vsled tega izkušeni delavci drugih delavskih strank komunistom več ne zaupajo, neglede kako vabijo v svojo "enotno fronto". V nastopu so komunisti silno agresivni, toda ko hitro reakcija pokaže roge in stopi na plan, je komunističnih groženj mahoma konec in stranka izgine. To se je očito pokazalo v Italiji in Nemčiji. V vseh kapitalističnih deželah so komunisti veliko bolj uspešni v rušenju delavske solidarosti in v beganju delavskega ljudstva, kot pa v boju zoper kapitalizem.

Mnogo komunistov je iskrenih in skrajno požrtvovalnih. Veliko pa je med njimi tudi provokatorjev, ki jih je postavil v njih vrste kapitalizem, da vrše pod masko revolucionarstva delavstvu škodljivo delo. Njihova taktika se od taktike iskrenih komunistov ne razlikuje, kajti oboji se poslužujejo laži, oboji hujskajo in oboji grme o revoluciji, pa četudi nimajo niti toliko moči, da bi mogli osvojiti eno samo občino zase.

Proletarec se polemike s komunisti ogiba, ker bi z njo trutili le prostor in čas. Od časa do časa pa je vendar potreben razjasniti čitateljem in članom razvoj v delavskem gibanju, ali pa pribiti laži, ki jih trošijo komunisti.

V New Yorku izhajajo komunistični dnevnik na 4. straneh, ki nemalokrat porabi polovico prostora z napadi na socialiste. V eni sami številki (dne 28. aprila) je z velikimi naslovi razgrnil tri temeljne laži v namenu, da oblati socialiste. V članku v dveh kolonah na prvi strani piše, da je tajnik socialistične stranke v New Yorku pisal šefu policije za protekcijo in mu zagotovil, da socialisti s policijo vsikdar sodelujejo. V povračilo je zahteval, da naj policija prepreči dohod komunistov na Union Square v času, ko se bo na njemu vršila socialistična prvomajska manifestacija. V članku je toliko laži, da jih lahko otiplje vsakdo, ki intimno pozna delavsko gibanje. Ampak tisoče in milijone delavcev je nepoučenih in na naslov teh se glase komunistični apeli in obdolžitve.

V isti številki je naslov preko šestih kolon na prvi strani, ki pravi, da je Clarence Senior na konvenciji ohijske socialne stranke meseca aprila dejal, da je Tom Mooney kriv zločina, radi katerega je v ječi, in ako ni kriv, naj ostane zaprt radi svojih drugih prestopkov. Clarence Senior izjavlja, da ni nikdar kaj takega rekel, pač pa deluje vse čas za osvoboditev Mooneyja in je bil v ta namen tudi v Californiji, kjer je Mooneyja obiskal osebno.

In potem laži o socialistih v Nemčiji, dalje laž, da sta šla Norman Thomas in Morris Hillquit čestitati predsedniku Rooseveltu ter kup drugih—vse v eni številki "revolucionarnega" dnevnika na 4. straneh!

Temu pravijo oni "propaganda za enotno fronto". V resnici je njihovo pisanje in njihova provokacijska taktika strup, ki ne samo ruši delavsko solidarost nego seje tudi srd in blazno sovraštvo ene skupine delavcev do drugih. Socialistična stranka napreduje kljub njihovim napadom, in bo rasla, ker je njena taktika iskrena in poštena in njen program tak, kakršen je amerškemu ljudstvu ter delavstvu v obče potreben. In dalje zato, ker se bori proti kapitalizmu, kar je za delavsko stranko edino prava naloga.

\$100,000 je 'prenizka plača'

Sewell L. Avery, ki je predsednik Montgomery Ward kompanije v Chicagu, ima \$100,000 plače na leto. Ko je pred dobrim letom prevzel to službo, je dejal, da je \$100,000 zanj preznika plača zato so mu dovolili, da sme kupiti od kompanije 100,000 delnic po znižani ceni, namreč po \$11 delnico, in s tem je napravil \$825,000 čistega dobička, all skupno s plačo blizu milijon dolarjev v enem letu. Ako pa se pritoži delavec imenovane kompanije bossu, da je plača \$15 na teden prenizka, ga odslowe.

ALI SODELUJETE
v kampanji za
razširjenje
Proletarca?

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanske Delavske Tiskarne Društva, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$8.00; za pol leta \$4.75; za četrt leta \$2.00. Inesensivno: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1908.

Editor: Frank Zahn Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$8.00; Six Months \$4.75; Three Months \$2.00.—Foreign Countries, One Year \$2.50; Six Months \$1.00.

PROLETAREC

3005 W. 36th ST., CHICAGO, ILL. Telephone: Rockwell 2864.

“Udarec v temo”

Senator Johnson iz Californije, ki se smatra za republikanskega progresivca, je v debati v senatu označil vladni inflacijski načrt za “udarec v temo”, ampak je vseeno glasoval zanj. Priznal je, da nihče v naprej ne ve, kakšni bodo učinki nove postavbe, zato jo je treba pač preizkusiti. Znatni direktori davek na kapital bi bila veliko bolj sigurna metoda, ampak zanj se je ogreval dozdaj samo en senator. Ker so za ohranitev sedanje sistema, in za protekiranje privatne svojine bogatašev, zdravijo bolj razmere s sprejemanjem raznih novih postav, kakršne so se dozdaj še vse izkazale za “udarec v temo”.

Hitler sodi literaturo

Diktator Adolf Hitler je ljudstvu v Nemčiji predpisal, kakšne knjige sme, in kakšnih ne sme čitati. Vse “obsojene” knjige bodo pobrane iz javnih knjižnic in sežgane na grmadi. Dela, ki so jih napisali misleci in znanstveniki Karl Marx, August Bebel, Bernstein, Lassalle, Karl Kautsky, Liebknecht, Max Adler, Upton Sinclair in drugi socialisti bodo, ali pa so že bila izročena plamenom. Dela Lenina, Bukharina, Trockija in drugih v komunističnih vrstah je nemški fašizem istakot obsojil v smrt na grmadi. Enaka usoda je doletela knjige tistih nemških pisateljev, ki so židje po rodu. Izmed pripovednih pisateljev so na črni listi Heinrich Mann, Erich Maria Remarque, Arnold Zweig, Adrien Thomas in cela vrsta drugih. Le tiste njihove knjige bodo dovoljene, ki so pisane “v duhu preropenja arijske Nemčije” (karkoli že to pomeni). Še slabše nego prej imenovanim pisateljem se godi pacifističnim književnikom. Hitlerjeva vlada pa bo dala vso mogočo oporo literaturi, ki bo opevala slavne čine—pa magari že v tako legendarni obliki—stare Nemčije, nemških rodov in junakov iz davnih dni. Po mnenju ministra za propagando bo le taka književnost spet obudila v Nemcih nekdanji ponos in samozavest.

To, kar počne Hitlerjeva vlada, ni prav nič novega. Že mnogi diktatorji in tirani so skušali zapreti resnici pot z uničenjem knjig, njih avtorje pa so pomorili. Tirani iz prošlosti so pozabljeni v zgodovini, medtem ko umorjeni misleci žive naprej s svojimi deli, večji kot pa so bili takrat, ko jih je posvetna ali pa cerkvena oblast pahnala na grmado ali v mučnino, da bi zabrisala njihova dognanja in potopila njihova prepričanja.

“Direktne akcije” in kriza

Propadanje kmetij, ki so v tej krizi še v stotisočih na kmet, ima za posledico obup med farmarji, ki si dajejo duška v nasilnih akcijah. Stavke farmarjev na osrednjem zapadu, v Oklahomi, Texasu itd., dalje njihove demonstracije prošle jesen in v tem letu, nasilno preprečevanje šerifovih javnih dražb, poskus farmarjev v Le Marsu, Iowa, ki so se odločili linčati sodnika pa so ga le mučili, dalje izgredi učiteljev v Chicagu, demonstracije brezposelnih, grožnje bivših vojakov z novim pohodom v Washington in drugi slični izpadi dokazujejo, da se bliža potrepljivost ameriškega ljudstva h kraju. Drugo vprašanje seveda je, kaj bi to ljudstvo sploh moglo doseči s takozvanimi direktnimi akcijami, ker je brez programa in politične organiziranosti, razen v demokratični in republikanski stranki.

Nade v pravilen, koristen preobrat dajejo le gibanja, kot je socialistično, in zborovanja, kot je bil kontinentalni kongres v Washingtonu 6. in 7. maja. Brez enotne organizirane akcije z dobro zasnovanim socialnim programom ne bo izhoda iz krize ne glede kako se bi farmarji upirali, delavci demonstrirali pred uradi reliefov in neglede na proteste učiteljev, ki zahtevajo plačo za svoje delo. Preuredba gospodarstva po socialističnih načelih je edino, kar ljudstvu še preostane, če se hoče trajno otresti brezposelnosti, bede in drugih socialnih nadlog, katerih vzrok je v kapitalizmu.

Učiteljsko osebje v Chicagu v demonstracijah proti delu brez plače

Laholživi, koruptni demokratski in republikanski javni uradniki ter bankirji v Chicagu so bili prouli tolažni delo pravega učiteljskega osebja. Mesto jim je dolga za prešlih devet mesecev v vsoti nad trideset milijonov dolarjev. Učiteljsko osebje je dolgo potrpežljivo čakalo in sprejemalo obljube

REFERENDUM V KLUBIH JSZ

Iz urada socialistične stranke so bile poslone glasovnice vsem socialističnim klubom, da članstvo odloči o vprašanju izjemnih znakov. Po sedanjih pravilih sme glavni urad poslati na vsakih pet plačanih znakov dve izjemni, do katerih so upravičeni tisti brezposelni člani, ki so brez sredstev. Glasovnica ima tri predložitve. Ena predlaga, da naj ostane sedanji sistem. Druga, ki jo predlaga socialistični lokal v Readingu, Pa., določa, da sme glavni tajnik poslati toliko izjemnih znakov, kolikor jih lokalni tajniki zahtevajo, torej brez omejitev. Newyorški socialistični lokal pa predlaga, da se lahko izda za vsakih 10 plačanih znakov 5 izjemnih, ali 20 odstotkov. Glasovnice morajo klubi vrniti najpozneje 10. junija. O predlogih se glasuje po proporcionalnem sistemu in jih bo vsakdo zaznamoval s številkami namesto s križem. Namreč izmed, ki bo glasoval za enega izmed imenovanih predlogov, ga bo označil s številko 1, in potem sme glasovati še za enega izmed ostalih dveh, ki ga označi s št. 2. S tem izrazi, kateremu predlogu daje prvo, in kateremu drugo prednost.

Na glasovnicah so ob enem vprašanja o poklicu člana in pa h katerim drugim organizacijam pripada. Te podatke potrebuje glavni urad stranke v svrhu statističnega pregleda o kompoziciji članstva.

O koncertu “Save”

Chicago, Ill. — Prošlo nedeljo popoldne smo imeli v Chicagu silovite nalive in padala je toča kakor za stavo. V enih delih mesta je divjal poлег tudi vihar—in ta vremenska neprijetnost je vzrok, da udeležba na “Savinem” koncertu isto nedeljo ni bila tako obilna kakor običajno.

V prvem delu je mešan zbor zapel “Himno delu” (Joseph Scheu), “Dobro jutro” (dr. A. Schwab), “Jutranje” (Miroslav Kuncič), “Nazaj v planinski raj” (A. Nedved) in socialistično koracnico, katero je pel za kulisami, na odru pa je bila ob spremljevanju to pesmi vprizorjena živa slika “Prvi maj”, ki je napravila na gledalce mogočen vtis.

V drugem delu je bil predvajan pevski prizor “V gostilni pri Šmestu”. Videli smo očeta gostilničarja, sejmarije, natakarije in fantovsko ter deklislo družbo. Prizor vsebuje nekaj dvoptev in večjo zbirko narodnih pesmi, ki jih pojeajo solisti, kvartet in par duetov, večinoma pa ves zbor.

Koncert se je vršil pod vodstvom Savinega zborovodje Jakoba Muhe. Pevce je spremljala na klavir Mrs. Mary Muha.

Ves koncertni spored je bil dobro predvajan in je občinstvu zelo ugajal.

Pozdravni govor je imel

predsednik zbora Frank Alesh. O značaju mednarodnega delavskega praznika in letu fašistične reakcije je govoril profesor Maynard C. Krueger, predsednik eksekutive socialistične stranke čikaškega okraja.

Skoro vsa družba je ostala v dvorani tudi po končanem sporedu in se zabavala pozno v večer ob zvokih J. Kočevarjevega orkestra.—c.

Konvencija soc. stranke v Ohio

Barton, O. — Konvencije obilne soc. stranke, ki se je vršila 22. in 23. in 24. aprila, se je udeležilo okrog sto delegatov. Zastopanih je bilo s svojimi delegati tudi nekaj klubov JSZ. Naše klube, ki so združeni v vzhodno-ohiojski konferenci JSZ, je zastopal kot delegat pisec tega poročila.

Konvencijo je otvoril s. Jos. Martinek z vzpodbudnim govorom. Prisoten je bil tudi Joseph Shantz iz Daytonu, socialistični kandidat za guvernerja 1. 1932. Poleg delegatov je bilo navzočih precej znanih strankinskih agitatorjev, organizatorjev in drugih sodelavcev. Prvi dan zborovanja je delegacija nagovoril tudi Normana Thomasa, ki je med drugim dejal, da proti ameriški ljudstvu nevarnost fašizma. Komunisti, katere nekateri porabljajo za bavbar, niso faktor, pač pa zelo majhna skupina, medtem ko fašistična reakcija pridobiva na moči, je dejal Thomas. Socialistična stranka ima veliko nalogo—zajeziti fašizem, in v ta namen mora okrepite svojo borbo za celi črti.

Zvečer istega dne je Thomas govoril na banketu, katerega se je udeležilo kakih pet sto ljudi. Predsedoval je s. Jos. Shantz. Thomas je v svojem govoru med drugim konstataliral, da Rooseveltov program ne nudi izhoda iz krize, zato bo ljudstvo nad Rooseveltom še celo bolj razočarano kakor je bilo nad Hooverom.

Vse zborovanje se je vršilo v najlepšem redu. Sprejeta so bila nova pravila državne organizacije in precej resolucij, ki se tičejo važnih problemov. Sklepe delegacije je bil, da bodo še vse pestojanke v tej državi na delo z vso svojo močjo za pojačanje socialistične stranke.

Joseph Skoff.

Akcija za reorganiziranje Kasparjeve banke

Poseben odbor vlagateljev in bivših direktorjev Kasparjeve banke, ki je v bankniški paniki junija 1932 zaprla vrata, deluje, da se jo reorganizira in odpre poslovanju. V ta namen zbira nov kapital v vsoti ne manj kot \$390.000. Dolnice so po \$24. Banka bo reorganizirana le, ako se imenovane vsote dobi in, ako se vlagatelji sporazumejo z reorganizacijskim odborom, da ne bodo terjali od svojih vlog takoj po odprtju več kot 40 odstotkov, ostalo pa dobe, ko bo banka spravila v demar takozvano “zamrznjene aktivne”. Kdor izmed vlagateljev želi več pojasnil, ma jih bo dal Emil J. Smrz, J. M. Kralovec, Geo. Hamillier ali izdajatelj, ki je član reorganizacijskega odbora. Tu odbor ima posebno formulo, ki ji morajo podpisati vlagatelji, ako so za reorganizacijo, in pa polje za one, ki žele postati delničarji banke. Vlagatelji, med katerimi je veliko Slovancev, imajo v banki blizu tri in pol milijona dolarjev.

Smrt člana “Danice”

Sheboygan, Wis. — Tu je dne 24. maja umrl po daljši bolezni rojak Frank Modie, star 45 let. Bil je član pevkega zbora “Danica” in društva SNPJ. V Sheboyganu je živel 23 let. Zapušta soprogo in dva sina. Pokopoval.

Soc. stranka v Illinoisu

Poročilo o konvenciji illinojske socialistične stranke je na 3. strani v tej številki. V novo eksekutivo, ki šteje enajst članov, je bil izmed delegatov klubov JSZ izvoljen s. Donald J. Lotrich.

O napredku stranke v Illinoisu, ki je bil prešlo leto presenetljivo velik, je poročal njena državni tajnik Ben Laska. Novi klubi so bili ustanovljeni ne samo v Chicagu in v drugih illinojskih mestih, nego v veliki meri tudi med premogarji.

Ben Laska sporoča, da se bo prva seja nove eksekutive vršila 13. in 14. maja v Taylorvilleu. Na nji bo izvoljen tudi novi tajnik. Ako ima ta ali oni klub sugestijo, kako povečati agitacijsko delo, ali če želi pripraviti koga za tajnika državne organizacije, naj to sporoči na sledeči naslov: State Office S. P., 3252 North Ave., Chicago, Ill.

Desetletnica kluba JSZ v Sheboyganu

Sheboygan, Wis. — Klub št. 235 JSZ priredi s sodelovanjem ženskega društva “Slovenka” in klubovskega pevkega občeka “Danica” slavnostno desetletnico občinstva v nedeljo 21. maja. Na sporedu so muzikalne in pevke točke v zborih, in kvartetih in duetih. Po končanem programu, ki se prične ob 7:30 zvečer, bo plesna zabava. Vstopnina je 25c.

Slovensko delavstvo v Sheboyganu, Milwaukeeju in drugih sosednjih naselbinah je vabljeno, da nas postvi v čimvečnem številu. Zagotavljamo vsem obilo užitek, dobro postrežbo in nepriljeno zabavo.—Odbor.

Konferenca v West Allisu

Klubi in društva Prosvetne matice v okrožjih Milwaukee, Chicagu, Waukegan in Sheboygan naj izvolijo delegate na konferenco, ki se vrši v nedeljo 14. maja, ako to še niso storili. Konferenca se prične ob 9:30 dopoldne v Kraljevi dvorani, 6001 W. Madison St., West Allis, Wis.

V soboto ste vabljeni na north side

Chicago, Ill. Večkrat čim, kako bo ali ono društvo, ali klub, obhaja svoj jubilej in obletnico.

Klub št. 16 JSZ, ki je bil ustanovljen pred par meseci, reveda še ne more imati svoje jubilejne praznovanja, ampak to ne bo ovira, da ne bi mogli imeti drugih priredb. Zato smo se odločili povabiti vas za domačo zabavo, ki jo naš klub priredi v soboto 6. maja v lokalni strškega kluba na 2250 Clybourn Ave. Namen te zabave je, prvič da se zabavamo, drugič da se boljše spoznamo med sabo, in tretjič, da dobi klub nekaj sredstev za svoje tekoče izdatke. Vstopnice so po 15c. Dobite jih pri članih in članicah kluba št. 16 na north side in v uradu Proletarca.

Na to zabavo vabimo naše članstvo in somišljenike na north side, dalje članstvo kluba št. 1 in njih prijatelje.

Jugoslovansko občinstvo v Chicagu in okolici je vljudno vabljeni na Četrtri pomladanski koncert z igro

ki ga priredi pevski zbor “PREŠEREN” v nedeljo 7. maja v dvorani SNPJ, 2557 S. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

PO PROGRAMU PLES IN PROSTA ZABAVA. Igral bo Monarch of Melody orkester. Izvrstna godba tudi v spodnji dvorani. VSTOPNINA 40c. SAMO ZA PLES 30c. Pričetek točno ob 3. popoldne.

Zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem

PRILEDIL ANTON KRISTAN

(Nadaljevanje).

V jeseni l. 1894. je na nekem nedeljskem shodu v Ljubljani sedanji kanonik gospod Šiška sprožil misel, naj se ustanovi delavsko konsumno društvo, kar je delavstvo sprejelo z velikim navdušenjem. Za ustanovitev konsuma se je pričelo takoj delovati, toda strašni potres l. 1895. je povzročil preložitve ustanovitve, ker je v “Gradišču” poškoval dobljene prostore.

Toda vkljub vsem težavam se je l. ljubljansko delavsko konsumno društvo ustanovilo in začelo v poletju 1895. poslovati v sedanjih podzemnih prostorih na Kongresnem trgu. Za načelnika si je konsumno društvo izbralo mojo malenkost, za tajnika pa Zalesjaka. Za konsumno društvo, katero je dr. Krek podpiral z vsemi silami, so si z marljivim delom pridobili posebnih zaslug Pliberšek, Bahar, Zalesjak, Podbevšek itd. Konsumna društva so pričeli ustanavljati tudi izven Ljubljane, tako v Idriji, in Jesenicah, pri D. M. v Polju, v Starem trgu pri Ložu itd. S konsumnimi društvi se je pričelo šele pravo zanimanje za delavske gospodarske in družabne razmere.

Dr. Krek je ustanovil poleg delavskega političnega društva tudi organizacijo za nepolitične delavce “Mladinsko društvo”, katerega predsednik je bil Ludovik Kotnik. Toda to društvo ni razvilo posebnega delovanja in je precej zgodaj zaspalo.

Iz tega društva je pozneje nastala “Krščansko-socialna zveza, izprva kot nepolitična izobraževalna delavska organizacija, v katero je pokojni dr. Krek vložil ogromen kapital socialnega pouka.”

Krščanski socialci so po iniciativi dr. Krika ustanovili svoj list, ki je pod imenom “Glasnik” izšel 8. nov. 1894. Urednik je bil Franc Ziller, veliko pa je delala Cilka Kerkova. Članke, ki so dajali smer, je seve pisal I. E. Krek.

13. okt. 1898 so krščanski socialci sprejeli “socialni program delavskih stanov”, ki ga je potem kot “magna charta” pozneje Slovenske ljudske stranke odobril in za svoja akceptiral II. katoliški shod.

Katoliško narodna stranka seve ni dovolila mlademu gibanju samostojnosti, držala ga je pod kuratelo, kar se je videlo zlasti l. 1896, ko so pri drž. volitvah postavili v ljubljanski okolici kandidatom dr. Žitnika, ki ga je potem kot “magna charta” pozneje Slovenske ljudske stranke odobril in za svoja akceptiral II. katoliški shod. Katoliško narodna stranka seve ni dovolila mlademu gibanju samostojnosti, držala ga je pod kuratelo, kar se je videlo zlasti l. 1896, ko so pri drž. volitvah postavili v ljubljanski okolici kandidatom dr. Žitnika, ki ga je potem kot “magna charta” pozneje Slovenske ljudske stranke odobril in za svoja akceptiral II. katoliški shod. Dr. Gregorič, ki je prevzel kršč. soc. kandidaturu, je seve popadel. L. 1897 v V. kuriji so hoteli kršč. socialci kandidirati Jožeta Gostinčarja, ali vsled odpora v vrstah katoliško-narodne stranke, ki ni marala za delavca, je moral prevzeti kandidaturu dr. J. E. Krek, ki je bil seve izvoljen, ali je igral pri znani “železničarski debati” zelo žalostno vlogo. (Konec.)

Vojna igra v Aziji

Japonska nadaljuje z osvajanjem Kitajske kljub temu, da je bila radi svoje imperialistične politike ter nasilnega osvajanja tujih teritorijev spoznana na zboru lige narodov krivim kršitve mirovnih pogodb in določb v ustavi društva narodov.

Ker imperialistične sile niso nikoli dopustile, da si bi Kitajska zgradila močan vojni aparat, je zdaj napram japonskemu prodorju brezmočna. V bitkah pade po več sto do tisoč krajev in le malo japonskih vojakov. Japonska gospoduje danes ne le v Mandžuriji, nego si spravlja pod svojo kontrolo tudi severno Kitajsko južno od kitajskega zidu.

Načrt japonske vlade dalje določa konfisciranje vzhodno-kitajske železnice, ki teče skozi Mandžurijo do Vladivostoka. Zgradila jo je Rusija pod carizmom. Po revoluciji je ostala v posesti sovjetske Rusije. Ta je v upravo pritegnila tudi Kitajsko. Japonska osvoboditev te železnice, ki je neformalno že izvršena, bi bila provokacija napram Rusiji in bi zelo povečala vojno nevarnost med obema delomala. Vprašanje je, koliko časa bo sovjetska vlada mogla mirno trpeti japonskega militarizma ob sibirski meji. Sovnistični imperialisti v Tokiu propagirajo, da naj Japonska takoj to pomlad osvoji Vladivostok ter vso vzhodno Sibirijo, kajti po njih mnenju prilika za Japonsko še ni bila nikoli tako ugodna in morda nikdar več ne bo.

V Moskvi motre situacijo na daljnem vzhodu hladnokrvno, kar pa ne zmanjša nevarnosti vojne med Rusijo in Japonsko. Vsa zunanja politika Japonske je namreč usmerjena tako, kot da vojno z Rusijo hoče izsiliti. Zed, urave in evropske velesile se zdaj ne utegnejo dosti zanimati za potek dogodkov v Aziji, ker so zaposlene z domačimi gospodarskimi in političnimi problemi ter katera strofalno ekonomsko krizo.

Dve vprašanji

Kam se je izgubil opevani ameriški življenjski standard? Kje so zdaj “visoke plače ameriških delavcev”, o katerih so tako bahavo govorili kapitalistični politiki?

P. ZOLA:

RIM

Poslovenil Ethin Kristan.

(Nadaljevanje.)

Sicer pa je pograbila v divji vihr slave megalomanija državo samo. Šlo je za to, da se hipoma vlije triumfalna Italija in doseže v petindvajsetih letih ono enotnost in veličino, za katero so drugi narodi potrebovali stoletja solidnega dela. Razvila se je torej mrzlična delavnost in denar se je razsipal za kanale, luke, ceste, železnice, za prekomerna javna dela sploh. Ustvarjali, izdelavali so veliki narod, ne da bi bili kaj računali. Iz za zveze z Nemčijo je požiral vojni in mornariški proračun po nepotrebnem milijone. Neprenehoma naraščajoče potrebe pa so se zadovoljevale le z emisijami; leto za letom so se jemala posojila. V samem Rimu je veljala stavba vojnega ministrstva deset milijonov, ona finančnega pa petnajst milijonov. Sto milijonov so izdali za nedogotovljena obrežja, in več kakor dvesto petdeset milijonov so vtaknili v utrdbe okrog mesta. Vedno in vedno je vzplamtevala usodepolna prevzetnost, dvigal se sok teh tal, vstajal duh, ki se more razvijati le v prevelikih načrtih; zaslepi svet in ga osvojiti, je bil namen, ki se ozivi, čim le stopi noga na kapitol čim se le dotakne nakupičnega prahu vse človeške moči, ki se je tam zaporedoma podirala.

"Da, dragi prijatelj," je nadaljeval Narcisse, "a če bi hotel začeti z vsemi povestmi, ki se raznašajo, ki si jih ljudje šepetajo v uho, če bi vam hotel navajati dejstva, bi čustveni bi se ustrašili zaradi višine blaznosti, do katere se je moglo to pravzaprav razumno, lenobno in sibično mesto vzpeti v strašni mrzlici igralske strasti. Ugonabljali se niso le mali ljudje, nevedni in neumni, temveč tudi visoke obitelji, skoraj vse rimsko plemstvo je tedaj izgubilo svoje prvotno premoženje, denar, palače in galerije mojstrskih del, ki jih je imelo zahvaliti radodarnosti papežev. Ta ogromna bogastva, za katera je bilo treba stoletij nepotizma, da so se mogla zbrati v rokah maloštevilnih posameznikov, so se v kratkih desetih letih raztopila kakor vosek v ognju ažiotaže."

Docela je pozabil, da govori z duhovnikom, pa mu je pripovedoval eno teh dvoumnih zgodb.

"Poglejte le našega prijatelja Darija, kneza Bocconero. Zadnji svojega imena je in živi mora od drobtin svojega strica, ki sam nima nič drugega kakor svojo plačo. Ej, gotovo bi se ponosno vozil v svoji karosi, če

se ne bi bila pripetila čudna zgodba z vilo Montefiori . . . Gotovo so vam že povedali; velika zemljišča te vile so odstopili neki finančni družbi za deset milijonov; potem je spekulacijsko poželenje pograbilo kneza Onofrija, Darijevega očeta, pa je zopet drago pokupil svoja zemljišča, igral in dal zidati; naposled je pogoltnila katastrofa poleg teh desetih milijonov še vse, kar je imel, vse ostanke nekdanjega bogastva Bocconero . . . Ali najbrže vam niso povedali, kakšni tajni nagibi so posegali vmeč, kakšno vlogo je pri tem igral grof Prada—da, ločeni soprog dražestne kontesine, katero pravkar pričakujeva. Bil je ljubimec kneginje Bocconero, lepe Flavije Montefiori, ki je knezu pribavila vilo. O, to je bilo krasno bitje, znatno mlajša od svojega soproga. Pa trdijo da je imel Prada soproga s pomočjo žene v rokah, tako da se mu je ona zvečer odrekla, če se je stari knez branil podpisati ali pa se lotevati kupčije, ki se mu je zdela od začetka sumljiva. Prada je pri tem pridobil milijone, ki jih zdaj zelo pametno in preudarno troši. Kar se tiče lepe, zdaj dozorele Flavije, vam je znano, da je ob polomu rešila malo premoženje, pa se srčno odpovedala naslovu kneginje Bocconero, da si je mogla kupiti lepega moža za drugega soproga. Ta je zdaj zdatno mlajši od nje; napravila je iz njega markija Montefiorija, in dasi ima že petdeset let za seboj, živi veselo in v bujni lepoti . . . Pri vsem tem ni bilo nobene žrtve razun našega dobrega prijatelja Darija; on je popolnoma uničen, pa je vendar pripravljen, da vzame svojo sestrično, ki sama ni mnogo bogatejša od njega. Seveda ga hoče imeti na vsak način, on pa ni sposoben, da je ne bi ljubil prav tako, kakor ljubi ona njega. Sicer bi se bil davno kakor toliko drugih knezov oženil s kakšno Američanko, ki podeduje milijone; ali mogoče je tudi, da sta se temu upirala kardinal in donna Serafina, zakaj na svoj način sta tudi onadva junaka, ponosna trmasta Rimljana, ki početa, da bi se njihovi kri pomešala s kakšno drugo . . . No, upajmo, da bosta dobri Dario in dražestna Benedeta srečna skupaj."

Območnik je, ali le par korakov je napravil . . . pa je tiho nadaljeval:

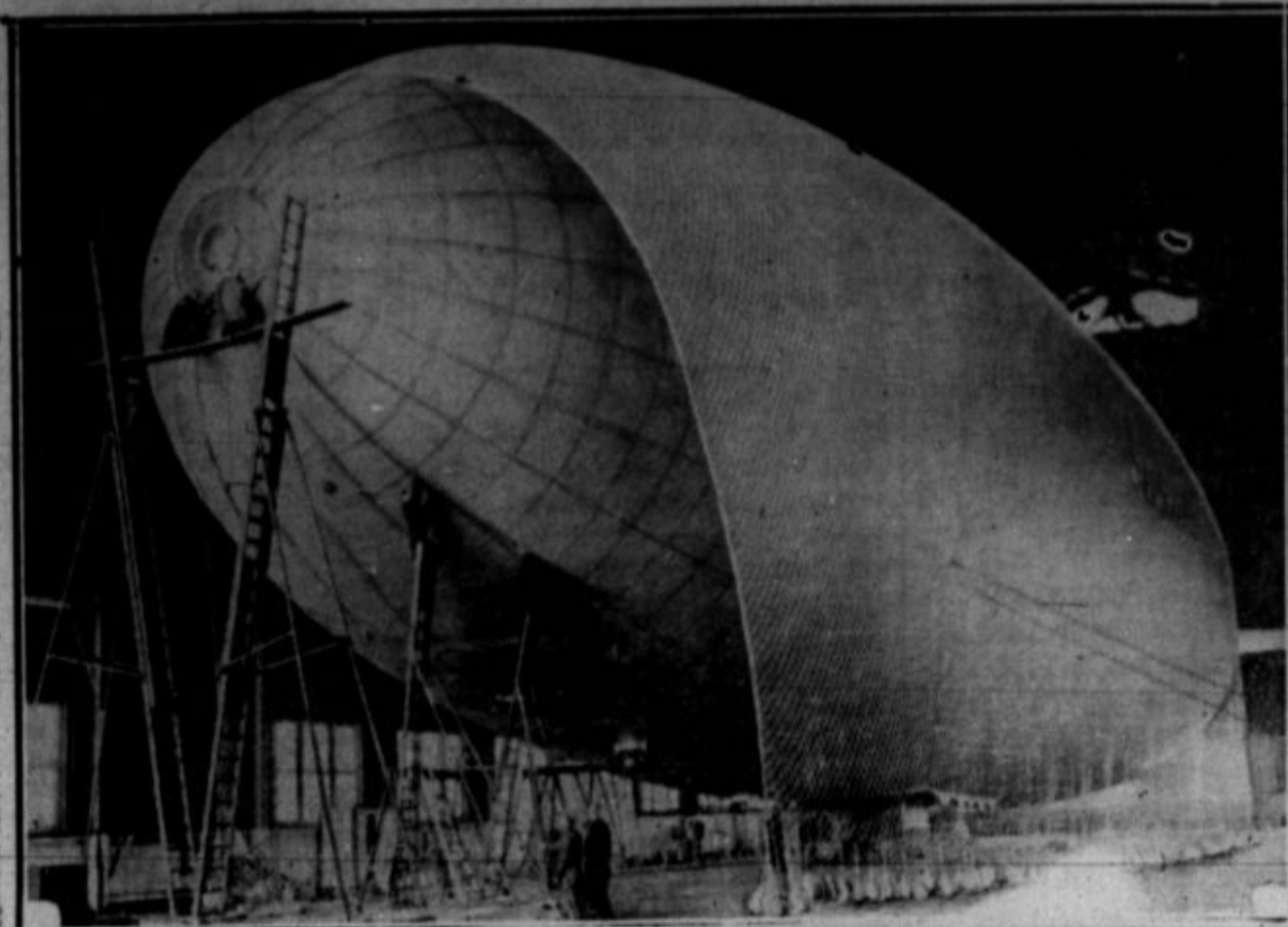
"Sorodnika imam, ki je napravil pri vili Montefiori skoraj tri milijone dobička. Oh, kako mi je žal, da sem prišel šele po tej junaki dobi ažiotaže sem! Kako zabavno je moralo biti tedaj! In kakšne poteze je moral delati hladnokrven igralec!"

(Dalje prihodnjic.)

Čudodelno pivo

"Vrnite nam dobro pivo, pa bo dobilo delo stotisoče ljudi, milijone dolarjev pride v cirkulacijo in tako bo s povrnitvijo dobrega razpoloženja zelo pomagano tudi drugim industrijam.—Prerokba se še ni uresničila.

Šest milijonov dolarie v vodo, šest milijonov v zrak

Na sliki je novi zrakoplov ameriške vojne mornarice, ki je bil pred dnevi prvič spuščen v zrak. Imenuje se "Macon" in je sličen zrakoplovu "Akronu", kateri je 4. aprila padel blizu New Jerseyja v morje. Okrog 70 mož "Akronove" posadke je izgubilo življenje v valovih. "Akron" je stal ameriško ljudstvo \$6,000,000 in za njegovo vzdrževanje nadaljne stotisočake. Novi zrakoplov "Macon" je smako drag eksperiment. Oba sta bila zgrajena v Akronu, O., po naročilu vlade v vojne namene.

redu je bil Frank Pečnik. Namenjen je bil pretežno slovenskim socialistom. Konstatiral je z zgodovinsko važnim poudarkom, da smo Slovenci zadučkali celih petindvajset let s to umazano socialistično politiko in zraven pa še zmetali proč mnogo stotakov. Skrajni čas je, je rekel, da se organiziramo v stranko, katera je sedaj na krmilu. To se pravi, pridimo k demokratu! (Kaj niso že šli v času ko se je volilo Čermaka?—Pitanje korektorja.)

Jaz sem čisto pozabil na prijatelja, ki je dremal, pa sem se zamislil: "Saj res! Vsi Slovenci k demokratu! Pa bo dobro! Čehi so demokrati, pa Poljaki in Irči, Nemci in Litvinci—vsi imajo službe, mestne in drugačne dobre službe, le mi Slovenci jih nimamo in zato gledamo v glavnih urad SNPJ, kako bi jih tam dobili. Ko tako premišlujem, me zdrami spet Pečnikov glas. Pravil je, da je boljše biti hinavec pri demokratih kakor pa pri socialistih, hinavec pa itak moraš biti, je konstatiral, pa bodisi v katerikoli stranki. In ker je zdaj na krmilu demokratska stranka, je dolžnost Jugoslovanov, da z njo sodelujemo. Kadar pa pridejo socialisti ali komunisti na krmilo, pa bomo Jugoslovanji sodelovali z njimi. Če je že treba, da si hinavec, saj lahko švigamo iz ene v drugo stranko—samo da se bo Jugoslovanom vedno dobro godilo!

Ubogri Babič menda ne ve, da to neumnost Amerikanci uganjajo že od kar obstoji ta republika.

Med prisotnimi so bili R. J. Zaverčnik, Paul Berger, Anton Hrast, Komatar in več drugih—do 30 vseh skupaj, kot sem že omenil. Izvolili so tudi zaupnike, katerih naloga bo iti po hišah nabirati podpise in prepričati demokrate, da delajo slovenskim demokratom krivico, ker jih ne upoštevajo. Saj so vendar Jugoslovani zadnjič glasovali za Čermaka in novembra lansko leto za Roosevelta. Zato pa sta bila tudi izvoljena. Nam se naj zahvalita. Res, da se med Slovenci veliko govori o socialistih, ampak koliko pa je Socialistov! Drugi pa so hinavci, kakor je priznal sam rojak glavni govornik in izjavil, da se bolj izplača biti hinavec v hinavski stranki, kakor pa v taki, ki nobenkrat ne zmaga!

Za zaupnike so bili med drugim imenovani Frank Pečnik, Struša, Komatar, J. Zvezich, Anton Hrast, M. Kržan, John Potokar, J. Jurečič in nekaj drugih. Kar se mi je zdelo posebno čudno, je, kako morejo nekateri ljudje biti nekaj ur komunisti in se dušati radikalno v istem lokalu, nato pa čez dan ali dva govoriti za demokrate in zmerjajo socialiste. Socialiste pa

Pretežna večina delegatov je bila iz "down state"—izven okraja Cook. Dobro so bili zastopani rudarji, med katerimi se je socialistično gibanje pričelo širiti šele lansko poletje. Danes je med njimi, namreč med progresivnimi rudarji močan socialistični sentiment. Delegat iz Taylorville je poročal, da bi njih klub šel tri do petsto članov, če bi rudarji ne bili toliko prizadeti vled krize in stavke. Slično so omenjali tudi drugi delegatje iz rudarskih revirjev.

Konvencija se je zaključila v dobri razpoloženju. Breme gostitelja so prevzeli večinoma naši sodrugi in sodruginje, ki so ga izvršili prav dobro. Kot drugi rudarji so tudi naši ljudje močno prizadeti vled krize in dolge stavke. Kljub silnim težkostom in zverjetnemu terorizmu s strani oblasti, Peabody Coal Co. in Lewisove organizacije pa upajo na zmago. To zmago jim želi tudi socialistična stranka, ki potem konvencije apelira na vse člane in delavstvo sploh, da stavarjem prislojijo na pomoč s zbiranjem u pristovoljnih prispevkov.—A. G.

Slovincem v Chicagu se obetajo boljši časi

Chicago, Ill.—Predzadnja nedelja je bila v Chicagu pravi pomladanski dan. Sijalo je toplo sonce, zrak je bil kristalno čist—bil je pač dan, kakršnen vabi rojake v naravo nabirati regrat. In mi pravi žena: "Lepo je danes, greva na sprehod."

"Prav rad bi šel," sem jo zavrnil, "ampak v roke mi je prišel letak z vabilom na shod pri Pavlu." In sem ji ga pokazal. "Vidiš," sem rekel, "tule je napisano: 'Važno vabilo na politični shod vseh Jugoslovanov stanujočih v 22. in 23. wardi.' Povedal sem ji nadalje, da je dneva res skoro škoda, da bi ga ubil na kakem shodu, ampak ker sem slučajno Jugoslovan in vrtu tega živim v predpisani wardi, mi ne kaže drugega, kot da izvršim svojo narodno dolžnost in se udeležim zborovanja.

Povabil sem se prijatelja, ki je tudi Jugoslovan in živi v isti wardi, pa sva jo mahnila na važni shod. Okrog trideset oseb je bilo navzočih: Torej zadosti za pravi jugoslovanski politični shod. Otvoril ga je rojak John Zvezich. Govoril je na kratko o pomenu našega sestanka in take stvari. Predsedoval pa je dr. Franjo Pavlich. Zapisnik je vodil naš stari znanec v naši wardi John Potokar.

Prvi govornik na dnevnem

napadajo v vsaki vlogi, namreč če pridejo skupaj kot komunisti, dežuje na socialiste ogenj in žveplo, in če se snidejo kot demokrati, pa spet dežuje na socialiste ogenj in žveplo.

Naj mi uredništvo oprostite, če sem porabil nekaj dragocnega listovega prostora s tem poročilom. Drugič, ako bo spet tako lep dan, bom šel rajše v forest preserve balincat.—Eden navzočih.

Zmaga socialistov v Westonu, W. Va.

V mestu Weston, W. Va., je bil izvoljen za župana socialist dr. M. S. Holt, ki je postal med vojno znan vsled svoje opozicije proti vstopu Zed. držav v klanje. Bil je že trikrat socialistični kandidat za senatorja. Njegovo ime zaradi "tehnikalijski" ni bilo na tiketu za občinske volitve, toda volilci so ga zapisali na ballot sami in ga na ta način izvolili. Dobil je 2,100 glasov, ali 400 več, kot njegov najbližji oponent. Weston ima blizu 9,000 prebivalcev. Dr. Holt je star že 85 let, toda še vedno močan in zdrav ter aktiven član stranke.

Decentralizacija bogastev

Senator Huey Long iz Louisiane se veliko hujuje nad multimilijonarji. Pravi, da prosperirate ne bo, dokler se ameriška bogastva ne razdeli tako, da pridejo zopet med ljudstvo, namesto da jih poseduje nekaj familij. V senatu je predlagal dodatek k ustavi, ki bi dal kongresu pravico zapleniti del kapitala. Temu pravi Huey Long "decentralizacija bogastev".

Pomožna akcija v stiski

Illinois Emergency Relief Commission, ki ima nalogo preskrbovati družinam brezposelnih hrano in kurivo ter brezdomcem prenočišča, je spet v velikih stiskah za sredstva. Uveden je sicer nov davek na potrebščine, toda predno se bo na ta način zbralo večjo vsoto, bi imenovana komisija spet rada dobila posojilo pri federal-

ni rekonstrukcijski korporaciji, da bi država Illinois kvoto, ki ji je bila v ta namen dana na razpolago za posojilo, že izčrpala. Znašala je \$47,000,000. Odgovorni uradniki komisije in zastopniki države so apelirali v Washington, naj se jim nakaže nadaljne kredite, drugače bodo morali meseca aprila ustaviti, ali vsaj zelo omejiti podporo.

Senatorji in nižje plače

Senatorji so glasovali za odredbo, ki daje predsedniku moč zniževati plače federalnim delavcem, in dovolili, da se jo sme znižati tudi njim z \$10,000 na \$8,500 na leto. Smatrajo, da so se s tem izkazali za zelo "požrtvovalne". Ako se upošteva, da je vsak senator upravičen še do par tisočakov za najem tajnika, ki mu opravlja posle, in da za tajnike najemajo največ svoje žene, hčere ali sinove, in da jim vlada plačuje za vožnjo 15c na miljo, tedaj njihova "požrtvovalnost" ni ravno taka, da bi jo človek moral občudovati.

Naval fašistične reakcije

na socialistični Dunaj

Zmaga fašizma v Nemčiji je zelo ojačala tudi avstrijski fašizem, ki ima v vladi kancelarja Dollfussa veliko zaslombo. Prepovedala je politične stavke, razpustila socialistično milico in zdaj stika za orožjem, ki ga imajo baje skritega v velikih količinah.

Avstrijska socialistična stranka je imela radi kritičnega položaja 15. in 16. aprila konferenco, na kateri je sklenila, da bo branila evostave ustave pravice in republiko do skrajnosti. Zaključila je, da se bodo vse njene prvomajske manifestacije vršile v tem smislu.

Svetovna razstava v Chicagu

Kljub krizi se priprave za otvoritev svetovne razstave to poletje v Chicagu nadaljujejo. Pričakujejo, da jo obišče več milijonov ljudi. V posluگو posetnikom je bil ustanovljen Visitors' Tourist Service, čigar urad je na 608 S. Dearborn St.

Prehľad vzrok pljučnice
Obramba proti njemu je čisto drobje. Drite odvajalne organe v redu! Odstranite zastupljive snovi iz telesa. Jemljite
TRINERJEVO GRENKO VINO

Milwaukee Leader
Največji ameriški socialistični časopis.—Narodnina: \$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.00 na tri meseca.
Naslov: 540 Juneeu Ave. MILWAUKEE, WIS.

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V CLEVELANDU.
Seje kluba št. 27 J&Z. se vrše vsak prvi petek v mesecu ob 7:30 zvečer. Zmaga odnaka prvi turek ob 8. zvečer. Mladinski angleški odsek vsak petek izven prvoga ob 8. zvečer, vse v klubovih prostorih v S. N. D. Sodrugi in sodruginje, agitirajte in pridobivajte novih članov. Zanim kluba ter novih narodnih Proletarom. V organizaciji in iskrabi je naša moč.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1882.
Prijetna in skrbna domača jedila. Cene zmerna. Postrdba točna.

Baretincic & Son
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.
Tel. 1475.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI
JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.
Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvatskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleščem in Nemščem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

O konvenciji soc. stranke v Springfieldu

Chicago, Ill. — Illinoiska socialistična stranka je imela po dolgih letih zopet konvencijo, ki se je vršila v Slovenskem narod. domu v Springfieldu dne 22. in 23. aprila. Zastopanih je bilo 45 klubov a 85 delegatov. Vseh klubov ima stranka 92 in okrog 2200 članov, od teh okrog polovica v okraju Cook.

Pred dvema leti ni stranka imela nobenega angleškega kluba izven Chicaga in še tukaj je par. Socialistično gibanje se je pričelo širiti v drugi polovici 1931 in skozi lansko leto rastle v vedno večjem tempu. V oveh letih je bilo v državi ustanovljenih okrog 70 klubov, kar je lep napredek.

Pretežna večina delegatov je poročala, da klubi polagajo veliko važnost v izobraževalno delo. Skoraj vsi klubi imajo predavanja in mnogi tudi učne tečaje o socializmu in tekočih socialnih in ekonomskih problemih. Iz tega je razvidno, da se stanovala gradi na trdnih tleh.

PRIDRUŽITE SE
Osebnost spremljanim izletom
V DOMOVINO
S. S. BERENGARIA — 18. maja
Spremlja g. Dubinski
S. S. AQUITANIA — 27. maja
Spremlja g. Weber
S. S. AQUITANIA — 15. junija
Vsi parniki odplujejo iz New Yorka. Za nadaljne informacije se obrnite na CUNARD zastopnike v vašem mestu ali pa na
CUNARD LINE
346 N. MICHIGAN AVE., CHICAGO, ILL.
Potujte udobno. Cene zmerne.

Splošna potniška agentura.
Zastopa vse glavne parobrodne črte, železnice in avtobuse.
VINKO ARBANAS LOUIS DRNEK
1664 Blue Island Ave., vogal 18th St.
CHICAGO, ILL. Tel. Canal 1233

"New Leader"
angleški socialistični tednik.
Ishaja v New Yorku. Narodnina \$2 na leto, \$1 na pol leta.
Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.
Naročite si ga tudi vi. Narodnina zanj sprejema "Proletaroc"

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.
Ustanovljajte nova društva. Deset članov (le) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

printing by
ATLANTIC PRtg. & Pub. Co.
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Tel. Lawndale 2012

"New Leader"
angleški socialistični tednik.
Ishaja v New Yorku. Narodnina \$2 na leto, \$1 na pol leta.
Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.
Naročite si ga tudi vi. Narodnina zanj sprejema "Proletaroc"

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.
Ustanovljajte nova društva. Deset članov (le) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

printing by
ATLANTIC PRtg. & Pub. Co.
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Tel. Lawndale 2012

Forward to Labor's Congress

On to Washington and the Continental congress on May 6 and 7! From the cities and the farms delegates are on their way to the capital of the nation. They will voice the demands of millions of workers. They will report of broken homes and families, of ill-fed children, of jobless men, of anxious mothers, of stricken farms, of young men and women without hope of a future.

We are in the fourth year of the industrial panic. Are conditions improving? They are not. We wish they were. We would rejoice if jobless men were going back to work. We would be happy if farmers were emerging from their terrible hardships. We do not believe that out of a vast sea of misery we will necessarily get intelligent thinking.

To think and act as normal human beings we must at least know whether we are going to eat, whether the children will be properly clothed and whether the family can be kept together. That, at least, is a minimum that should be guaranteed and even that is not assured today. Our natural resources, our industries and our machines make this possible. We go to Washington to demand at least a decent human existence.

Why do we summon the masses to send delegates to Washington? Because unemployment is increasing. Wages are being slashed and farmers still face a hopeless future.

The American Federation of Labor figures show another increase in the number of the jobless. The number increased nearly 160,000 in February over the previous month. In March, the month of the financial panic, about 230,000 workers were discharged. In three months the total number of the new jobless was nearly 390,000. This means that the total number out of work is now well over 13,000,000.

The increase is about 40,000 more than the number President Roosevelt proposes to employ in reforestation camps at a dollar a day!

The results of all this cannot be ignored. "Millions are going back to the primitive life of two centuries ago, and as their standard of living is reduced to starvation levels, industry cuts its activity and its earning power until it can no longer make payment on debts," says William Green.

The usual upward seasonal trend this spring has also vanished. Unemployment reports show 72 per cent out of work in the building industry; 50 percent in manufacturing; 49 per cent in the metal trades; 31 per cent in the clothing industry; 30 per cent in motion pictures and theaters, and 22

per cent in the printing industry. These are cold figures but back of them are human beings, jobless workers and broken families.

Moreover, the federal government has given its sanction to stark poverty at a low subsistence wage in its reforestation camps. This dollar-a-day program and the 15 per cent wage cuts for government workers has been a signal for wage cuts by the employing class. The Roosevelt administration sets the example and the employing class follows it. The United States Steel corporation cuts wages, the Public Service Corporation of New Jersey follows, and this policy becomes a general trend.

A. F. Whitney, speaking for the railway unions, cries out in protest. This union executive declares: We are face to face with the cold fact that the annual earnings of our workers are approximately \$29,000,000,000 below what they were in 1929, and in my opinion it is a crime to approach this unemployment situation with a program that will only temporarily furnish a few hundred thousand men with employment."

And what of the capitalistic nations as a whole? They are in a race downward toward zero in trade with each other.

Why Capitalism Must Go

Let us view this system of capitalism for a moment to see just how secure it really is.

Capitalism depends entirely upon profits—in which we include rent and interest—for its existence.

Capitalism has now reached the stage of development where it is well-nigh impossible to reinvest capitalist's profits with an assurance that they will receive dividends upon the investment. Improved machinery, methods of production, and greater, and greater consolidation has created a situation where, if all industry were to start tomorrow on a fulltime basis, it would only take three or four months' fulltime production to create all that could be used up in a year. This ability to create and inability to distribute the product is a sure sign of the rapidly dying condition of capitalism.

So we say that regardless of the workers fighting among themselves, regardless of the control of government through the old political parties by the present ruling class, regardless of the control of the police, militia, army and navy or the public press, the death of ca-

The national industrial conference board has published a study which shows that the total value of the trade of 24 nations has declined from \$52,800,000,000 in 1929 to \$20,000,000,000 in 1932. The decline in 1932 was \$10,000,000,000 and for the last three years was 62.1 per cent!

In all the history of the world there has never been such a rapid decline of the economic activity of mankind. The rulers at the top have not checked it; it is time for the victims below to think and act.

The Hoover deal was a charity can and the Roosevelt new deal differs little from it. Labor and Socialism must march together, first for genuine relief and then for the abolition of this Egyptian bondage of capitalism.

So, on to Washington May 6 and 7. The Working masses must speak their minds!

—The New Leader.

Here's A Bargain

Now that the water is out of the stock and bond-holders are wet all over, Uncle Sam can buy back the whole country for what it cost to kill 50,000 Germans some time ago. Come on, Uncle, let's make America safe for catocacy.

Every cloud has a silver lining. When the farmers were well off they sold cream and kept the skim milk, keeping up interest payments. Now that they quit paying interest, some of 'em are actually putting cream in their coffee again.

"Buy American"

Congresswoman Florence P. Kahn of California decided to do her bit to save the country from foreign goods. She discovered to her great patriotic horror that the chairs in congress and in the commerce department came from Czechoslovakia, and she made a noise about it.

The Czechoslovak envoy thereupon pointed out that Czechoslovak legislators and clerks used almost exclusively American typewriters, American adding machines, and other office equipment, that Czechoslovak eat California products on tablecloth made of American cotton and that the balance of trade between the United States and Czechoslovakia is two-to-one in our favor.

Four millions of Americans make their livelihood from the export trade according to The Business Week, and would thus be compelled to find other employment if the "Buy American" campaign should be completely successful.—The World Tomorrow.

Steel Takes a Tip

The predictions of organized labor that the wage reduction policy of President Roosevelt would be seized upon as justification for drastic wage reductions in private business have been fully materialized.

United States Steel was the first to fall in line with the "new deal". It is the largest employer of labor in the nation. It is a militant foe of organized labor.

A few days after Mr. Roosevelt's economy law was passed by congress the United States Steel corporation announced a slash of 10 per cent for all "white collar" employes to take effect April 1. This made the third salary reduction during the past 18 months. The first two cuts aggregated 25 per cent.

The "new deal" has begun to take on all the appearances of a new steal. In the long run, it amounts to that.—Minnesota Union Advocate.

Not Very Bright

Turning jobless workers into tenant farmers is the unemployment remedy set up by Winston-Salem's (S. C.) back-to-the-farm movement sponsored by Mayor George W. Coan, Jr., and the Social Service Exchange. Under the terms arranged the landowners will furnish stock and farm tools. The families will be permitted to use enough of what they produce to keep them alive and in working condition. Then the landlords will come in and take a crack at the surplus products.

The outlook doesn't seem very bright for the back-to-the-farm unemployed.—Cleveland Citizen.

CONTROL OF PRICES

If inflation is not to become the final disaster to wage and salary workers and the holders of savings bank accounts and insurance policies, it must be clearly stated at the beginning, that it will be stopped when the commodity price level rises above the level of, let us say, 1926 and 1927, Norman Thomas, Socialist leader, declared in a statement criticizing the plan to give power to the president to inflate at will and any method he chooses.

"To give one man such power and to subject him to the enormous forces which will struggle for its use is not in the long run the way of safety or of wisdom," Thomas said.

Recalls Inflation Prediction
"I predicted inflation and defended the desirability of controlled inflation when Roosevelt and Hoover were both talking about 'sound money'. The need for some inflation was greatly increased by the terrible deflation consequent upon the closing of banks with from \$4,000,000,000 to \$6,000,000,000 deposits following the bank holiday. The government's failure to nationalize the banks or to work out any consistent plan for making the money in them more generally and equitably available left to it no practical alternative than inflation of the currency.

"For the failure to nationalize the banking system we shall pay a dear price in more ways than one.

Dangerous Precedent Been
"Concerning the president's plan two general comments are in order.

"On principle it is a dangerous precedent to give the president blanket power to inflate by any method and at will. It is a bad situation when senators disagree whether \$6,000,000,000 or \$20,000,000,000 of

additional currency can be had under the proposed measure."

Thomas declared the president should have recommended specific measures of inflation which should have been acted upon by congress.

Against One-Man Control
"To give one man such power and to subject him to the enormous forces which will struggle for its use is not in the long run the way of safety or of wisdom," he said.

"While the president emphasizes controlled inflation there are no evidences of adequate control, except his own good judgment, written into the bill. If inflation is not to become the final disaster to wage and salary workers and the holders of savings bank accounts and insurance policies it must be clearly stated at the beginning, that it will be stopped when the commodity price level rises above the level of, let us say, 1926-7. That is when inflation ceases to be reflation.

"Public Works Needed"
"Inflation should be not only controlled in amount but directed in distribution. Not silver mine owners but the unemployed should be its principal beneficiaries.

"The best outlet for edition-

al currency or spending power is through the hands of unemployed workers, first by means of maintenance allowance, and then by a program of public works. The administration's program both of relief and of public works is wholly inadequate.

"Finally it must be emphasized that to resort to inflation after wages have been pushed down to sweat-shop levels may well be the final goad to make workers revolt.

Wage Increases Needed
"President Green of the American Federation of Labor is right. No policy, even of controlled and directed inflation, will be tolerable to the workers without an immense campaign for raising wages. Inflation will double the need for a steadily rising minimum wage. Legislation may help, but there will be no guarantee of effective legislation or its enforcement without organization of the workers, both politically and industrially.

"The real moral of the whole story is that what we need more than more money is proper distribution of wealth. That will require of regulation of banks and industries, but social ownership and planned production for use and not profit.

Never before in the history of modern civilization have the workers found themselves in such dire straits on any May Day, as on May Day 1933. With the effects of the deplorable breakdown telling their tales as never before, still the workers find themselves disorganized as always. All sense the need of unity and unified action against the onrushing terror and reaction of Fascism. All sense the need of jobs, of food, clothing and other necessities, but all also act separately in their attempt to achieve their goal. That will never do. That will never gain for us that freedom, jobs, etc. Workers you must agitate for a powerful Socialist Party now. A year hence may be too late.

A good many Jugoslavs participated in the May Day parade in Chicago on May 1. A good many more than at any other May Day parade since the war, but not nearly as many as should have. Some estimated the size of the parade as equal to that of last year. Others opined it to be considerably larger. While expecting a good deal better attendance, the trickery of the present rulers in flashing news of bomb explosions, presumably perpetrated at their will, thrust a fear into many would be paraders and kept them away. Have we a right to expect a mass celebration? With hundreds of thousands of unemployed in the city we had hope that they will realize their condition. Where were they? At home letting someone else battle for them. No good can, be done at home. Their place was in the line of march.

Sometimes our spirits are dampened because the people do not respond to our call and our pleas. At other times we are inspired. We can say that the convention of the Socialist Party of Illinois at Springfield, Ill., on April 22 and 23 was one of those inspirational events. Some 85 delegates from 51 branches of the party were seated and deliberated on the vital problems confronting our Party. The sessions were orderly and without any antagonism. Everyone present was there for the express purpose of building for the party and the decisions reached will assist in this work. An up to date constitution was adopted. A new State Executive Committee of eleven was elected. Ten resolutions were adopted and many good recommendations for the Executive Committee received.

Two Slovenes are members of the new Executive Committee which, according to the new constitution, will meet at least six times each year.

The first meeting of this new committee was held immediately after the convention to arrange for various details for its first regular meeting. It was decided to hold this first meeting in Taylorville, Ill., on May 13 and 14.—The convention was held in the Slovene Dom and our Jugoslav comrades assisted materially in the arrangements.

On Monday, April 24, 1933, the Jugoslav Fraternal Brotherhoods met in Milwaukee, Wis., and selected Vatro Grill of Cleveland as representative to the Continental Congress and wired the Labor Committee of the House to report the 30 hour bill favorably out of the committee. Much was said about consolidating the eight Societies of this Federation into one strong fraternal union.

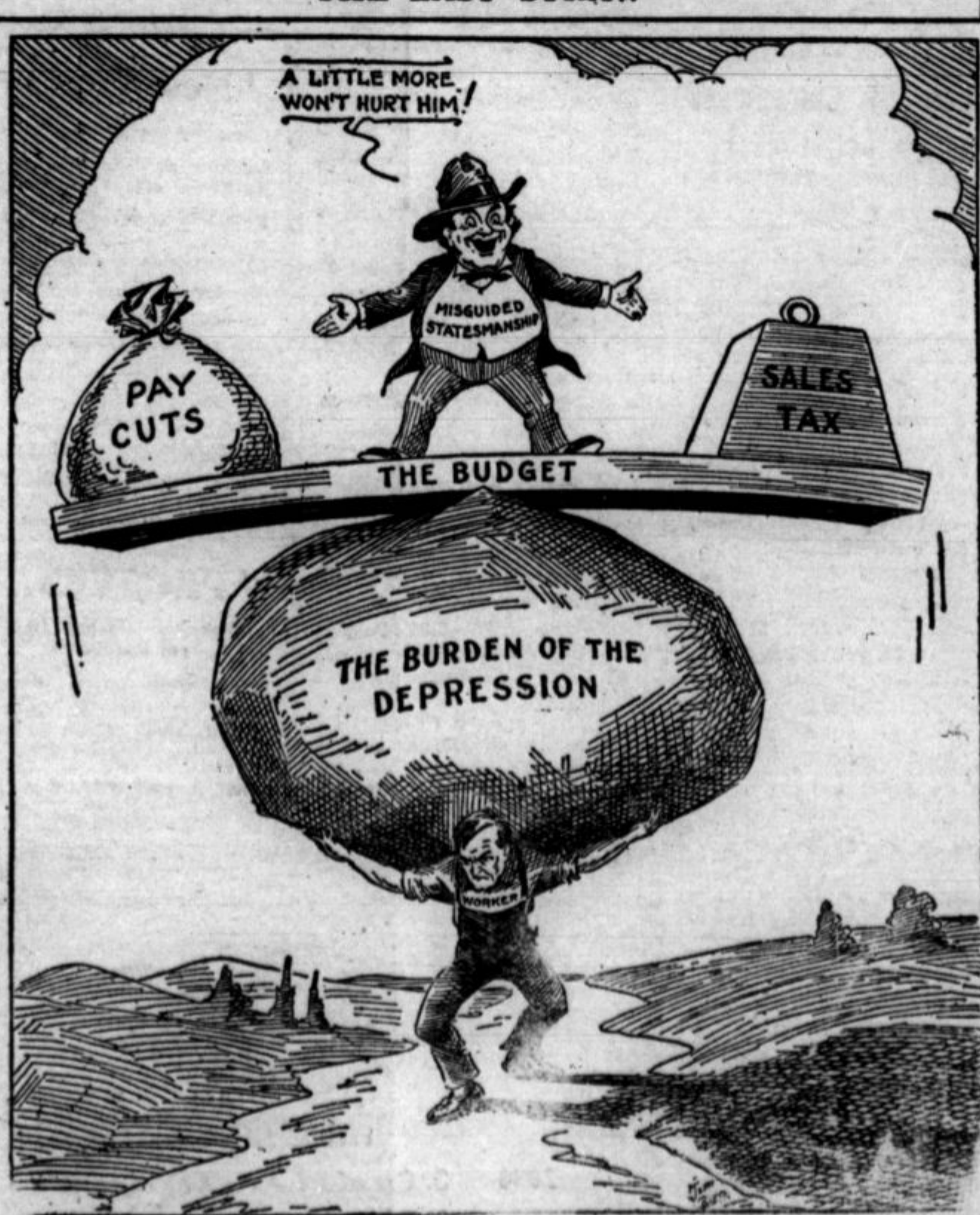
At the regular monthly meeting of branch No. 1 JSF last Friday night, this writer was selected to represent the club at the Continental Congress. Four new members were accepted and Josko Owen completed his lecture. A very good attendance was had.

Last Sunday, I appeared on the seventh anniversary program of the Mohawk Lodge of La Salle, Ill. While in La Salle I have had a chance to speak to several comrades and sympathizers. All explained that they have an unusually hard field in which to work and agitate. The situation in La Salle is very similar to that of Springfield so far as our movement among our people is concerned except, that Springfield is still harder hit because of the mine strife. People are down and out, resigned and shift aimlessly about. The active workers too, have felt the sting of the panic and unemployment with the natural result that they too, are unable to do much of anything. Everywhere it is necessary to repeat the same story, that nothing will come of itself. If we are to get anything better for ourselves well have to go out after it. Hence, it is absolutely necessary that they get into active service again.

The State Executive Committee will receive offers and employ the State Secretary at their coming meeting on May 13, 14. Anyone wishing to serve should apply to the Socialist Party of Illinois, 3252 W. North Ave., Chicago, Ill.

"The first shall be last and the last shall be first," said the jobless bank janitor to the great banker, shoving him out of his place on the bread-line.

"THE LAST STRAW"

JOHN BAER IN LABOR, WASHINGTON, D. C.

Definitions Up-To-Date

Capitalism. A state of economic anarchy in which the individual seeks the common good by trying to get the best of everybody concerned.

Anarchism. A society without a head.

Controlled Capitalism. The attempt to supply a head to an organism that can only function without one.

Mining. Art of extracting minerals such as coal from a hole without getting in the hole.

Manufacturing. The expenditure of human energy in an endeavor to cover the cost, the depreciation, extension, improvement and obsolescence of the machine processes by which human beings are junked.

Merchandising. Selling goods for more than they cost by marking them "below cost".

Agriculture. The science by which soil, rain and sunshine are

converted into farm mortgages by way of greater yield.

Farming. An exercise in lifting mortgages.

Government. A more or less successful attempt at equalizing the burden of wealth by relieving the lower classes of the necessities of life.

War. A contraption that has praiseworthy murder, arson, lying and rape on one side; pure cussedness on the other; and a lot of innocent corpses between.

Preparedness. The manufacturing and efficient use of killing implements in the name of Peace on Earth, Good Will to Men.

Battleship. A combination of high pressure salesman and bill collector, dressed in armor plate.

Profit. The fallacy of balancing a pound of income with two pounds of outgo.—The American Guardian.